

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare: constituire și evoluție

Viorel GUȚU,
viceministru al agriculturii și industriei alimentare,
doctor în științe economice
Tatiana TIMOFTI,
doctorandă, Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

*The Ministry of Agriculture and Food Industry is a state authority in charge of implementing the agricultural and food industry policy of the state. Its organization and functioning is mostly similar to that existing in other ministries, when it comes to the internal organization, governing bodies, or legal framework. Given that farming is of major importance to our state, the Ministry of Agriculture, once established, has always been part of our administrative system. Moreover, a new trend is noticeable in the field of continuous consolidation of Ministry functions. Thus, the Ministry assimilates new duties in fields believed to be of major importance for a state – food safety, adjusting food policies to the *acquis communautaire*, and other.*

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare face parte din sistemul administrației publice centrale de specialitate, fiind o structură în subordinea Guvernului. În raport cu sarcinile pe care le exercită, acesta se atribuie organelor administrației publice centrale cu *activitate economică*. [1, p. 163] Anexele 1 și 2 reflectă schimbările de denumire ale Ministerului dat în Republica Moldova.

În 1990, ministerului agriculturii și industriei alimentare îi revenea rolul de a elabora și a promova politicile de dezvoltare a sectorului agroindustrial în baza unor principii și legități noi, caracteristice economiei de piață.

Prevederile Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 270 din 15.08.1990 au permis ministrului agriculturii și industriei alimentare al R.S.S. Moldova să aibă *patru adjuncți*, inclusiv un prim-adjunct și un *consiliu colegial* format din 15 persoane, a cărui componență personală era aprobată de ministru. De asemenea, a fost creat *consiliul tehnico-științific*, din care făceau parte cunoscuți oameni de știință, specialiști de seamă și conducători de unități economice.

Potrivit Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 270 din 15.08.1990, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al R.S.S. Moldova urma să pregătească și să prezin-

te într-un termen de o lună în modul stabilit Guvernului R.S.S. Moldova proiectul Regulamentului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al R.S.S. Moldova, ținând seama de sarcinile care rezultă din necesitatea promovării unei politici flexibile de stat în complexul agroindustrial în condițiile suveranității social-economice a republicii.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 41 din 23.01.1991, a fost aprobat Regulamentul Ministerului Agriculturii și Alimentației al R.S.S. Moldova.

După cum observăm, în titlul regulamentului figurează o altă denumire a instituției, care însă nu era prezentă și în Legea cu privire la Guvernul Republicii Moldova nr. 64 din 31.05.1990.

De aceea, prin Legea nr. 584 din 20.05.1991 despre modificarea și completarea Legii R.S.S. Moldova "Cu privire la Guvernul Republicii" nr. 64 din 31.05.1990, autoritatea administrației publice centrale de specialitate în domeniul agriculturii a fost denumită „Ministerul Agriculturii și Alimentației al R.S.S.M.”

Odată cu modificarea denumirii oficiale a statului în Republica Moldova (23 mai 1991) și proclamarea independenței Republicii Moldova, au fost efectuate amendamentele respective la Legea cu privire la Guvern fiind

utilizată ulterior denumirea „Ministerul Agriculturii și Alimentației al Republicii Moldova”.

Potrivit Regulamentului Ministerului Agriculturii și Alimentației în vigoare, la acel moment, ministerul organiza soluționarea problemelor administrării de stat a agriculturii, industriei alimentare, industriei cărnii și laptelui, colectărilor de produse agricole, comerțului cu produse pomilegumicole, struguri, cartofi și bostănoase, înfăptuia, de asemenea, în limitele competenței sale, coordonarea acțiunilor Uniunii asociațiilor de consum, altor organe ale administrației de stat și obștești, responsabile de realizarea sarcinilor puse în fața complexului agroindustrial din republică.

Printre alte etape de bază în evoluția Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare putem menționa aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 454 din 29.06.1994 cu privire la structura și funcțiile de bază ale Ministerului Agriculturii și Alimentației și Hotărârea nr. 868 din 28.11.1994 privind aprobarea Regulamentului Ministerului Agriculturii și Alimentației al Republicii Moldova.

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 454 din 29.06.1994 cu privire la structura și funcțiile de bază ale Ministerului Agriculturii și Alimentației reproduce, practic, conținutul hotărârii de Guvern pe care o abrogă. Totodată, aceasta nu cuprinde o structură proprie a Ministerului Agriculturii și Alimentației.

În Regulamentul Ministerului Agriculturii și Alimentației al Republicii Moldova au fost incluse și elemente noi:

- *sarcini și funcții ce corespund cerințelor etapei respective și anume:* înfăptuirea reformei agrare în baza perfecționării relațiilor funciare, prezentarea propunerilor privind privatizarea patrimoniului de stat, asigurarea condițiilor necesare pentru dezvoltarea gospodăriilor țărănești (de fermier) etc.;

- *reglementarea mai detaliată a funcțiilor ministrului* (asigură executarea hotărârilor, dispozițiilor și indicațiilor Guvernului Republicii Moldova; repartizează obligațiile, stabilește gradul de responsabilitate a adjuncților, șefilor de direcții și secții ale Ministerului; aprobă personalul scriptic și salariile de funcție pentru salariații aparatului central al Ministerului; aprobă regulamentele subdiviziunilor interioare ale aparatului central al Ministe-

rii și statutele organizațiilor, instituțiilor și întreprinderilor subordonate; desemnează și eliberează din funcție lucrătorii aparatului central al Ministerului; semnează ordine, hotărâri, directive și instrucțiuni, regulamente și alte acte normative; stabilește componența nominală a Colegiului Ministerului, organizează și conduce ședințele lui);

- *reglementarea relațiilor cu structura consultativă Colegiul ministerului.* Deciziile Colegiului se execută prin hotărârile și ordinele ministerului. În cazul în care între ministru și membrii Colegiului apar divergențe, ministrul decide, raportând Guvernului despre disensiunile apărute. Membrii Colegiului, la rândul lor, au dreptul să aducă la cunoștință Guvernului opinia lor.

Ulterior, prin Legea nr. 32 din 28.05.1998 pentru modificarea Legii cu privire la Guvern, a fost modificat art. 24 ce prevede denumirea unui șir de autorități ale administrației publice centrale. Ministerul Agriculturii și Alimentației a fost redenumit în Ministerul Agriculturii și Industriei Prelucrătoare. [2]

Drept bază normativă pentru o nouă reorganizare a Ministerului au servit Hotărârea Guvernului nr. 577 din 15.06.1998 cu privire la aprobarea structurii și funcțiilor de bază ale Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare și Hotărârea Guvernului nr. 1070 din 22.10.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare și componenței nominale a Colegiului Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare.

Principalele modificări cu caracter structural-funcțional au fost următoarele:

- s-a redus semnificativ numărul personalului scriptic al aparatului central (de la 300 unități în 1990 la un număr de 165 de unități);

- s-a redus numărul miniștrilor-adjuncți (de la 4 la 3 persoane);

- s-a redus componența Colegiului Ministerului (de la 15 la 9 persoane);

- *aprobarea componenței nominale a Colegiului de către Guvern și nu de către ministru;*

- au fost incluse *funcții de bază noi* ce relevă prioritățile de pe agenda Guvernului (de exemplu: asigurarea securității alimentare a populației țării; crearea și administrarea fondurilor speciale de susținere a agricultorilor în

vederea asigurării lor cu surse alternative de producție; asigurarea formării și funcționării unei rețele teritoriale de servicii de consultanță etc.);

- selectarea pe bază de *concurs* a candidaturilor pentru funcțiile de șefi și specialiști ai direcțiilor generale, direcțiilor și secțiilor din aparatul central al Ministerului, precum și ai tuturor inspectoratelor de stat.

Analizând hotărârile de Guvern privind structura și funcțiile de bază ale Ministerului, precum și regulamentul nominalizat, constatăm că funcțiile de bază ale Ministerului expuse în ambele documente sunt identice.

Conform regulamentului, pentru fundamentarea multilaterală a politicii agrare, efectuarea analizelor și prognozelor dezvoltării social-economice a sectoarelor de profil, elaborarea actelor normative, programelor teritoriale de stat, argumentarea tehnico-științifică, studierea și implementarea experienței mondiale în ramurile de resort și realizarea obiectivelor politicii agrare, pe lângă Minister funcționează instituții și organizații specializate.

Regulamentul Ministerului mai prevede un compartiment nou, *Drepturile Ministerului*, unde sunt prevăzute actele normative emise de Minister (ordine, instrucțiuni, indicații metodologice și dispoziții), posibilitatea de a emite acte normative comune în colaborare cu alte ministere, departamente, servicii și inspectorate de stat, precum și drepturile propriu-zise (să solicite de la ministere și departamente, autoritățile administrației publice locale, întreprinderi, organizații și instituții informații referitoare la procesul promovării politicii agrare; să beneficieze de bazele de date oficiale în domeniul informației statistice, financiare; să creeze, reorganizeze și să lichideze întreprinderile de stat, instituțiile de cercetări etc.).

Ministerul este condus de ministrul agriculturii și industriei prelucrătoare, desemnat și demis în corespundere cu prevederile Constituției și Legii cu privire la Guvern. Ministrul este secondat de viceministri, desemnați și destituiți de Guvern la propunerea ministrului.

Viceministrii se subordonează nemijlocit Ministrului și organizează activitatea în cadrul

Ministerului în limitele împuternicirilor ce le-au fost atribuite. Viceministrii sunt, din oficiu, șefi ai departamentelor.

Direcțiile generale din aparatul central al Ministerului, inspectoratele de stat sunt principalele subdiviziuni structural-funcționale ale departamentelor. Ele funcționează în baza propriilor regulamente, vizate de șeful departamentului respectiv și aprobate prin ordinul ministrului.

Potrivit Legii nr. 75-XV din 18 aprilie 2001 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31 mai 1990 a modificat art. 24 „Organele centrale de specialitate ale administrației publice”. [3] Astfel, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este succesorul de drepturi al Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare. Aprobarea regulamentului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare s-a efectuat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 541 din 28 iunie 2001. [4]

Potrivit regulamentului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este organul central de specialitate, abilitat să promoveze politica unică a statului în domeniul agriculturii și industriei alimentare, fiind responsabil de dezvoltarea acestor ramuri și de infrastructura lor economică și socială.

Principalele modificări de natură structural-funcțională introduse prin hotărârea menționată au fost următoarele:

- sporirea statutului ministrului agriculturii și industriei alimentare care a ocupat concomitent și funcția de viceprim-ministru;

- s-a redus semnificativ numărul personalului scriptic al aparatului central (de la 165 de unități în 1998 la un număr de 83 de unități);

- s-a mărit componența Colegiului Ministerului (de la 9 la 15 persoane);

Funcțiile și sarcinile Ministerului au rămas, practic, neschimbate fiind completate cu unele noi ce țin de simple reformulări de ordin redacțional, dar nu și de conținut. În ceea ce privește drepturile Ministerului, au fost stabilite unele drepturi suplimentare, inclusiv:

- să aplice, în modul stabilit de legislația în vigoare, măsuri în vederea realizării direcțiilor prioritare ale programului de activitate a Ministerului;

- să încheie contracte și acorduri cu privire la schimbul de mărfuri, asistența tehnică, colaborarea tehnico-științifică și în alte domenii, conform drepturilor delegate;

- să numească, pe bază de concurs, managerii întreprinderilor de stat și să încheie contracte cu aceștia;

- să permită, conform legislației, darea în arendă a averii întreprinderilor de stat din ramură;

- să propună spre aprobare, în modul stabilit de legislație, candidaturile managerilor și ale altor reprezentanți în organele de conducere ale societăților economice, în care statul deține cota respectivă de acțiuni (cote-părți de proprietate);

- să numească reprezentanții statului în societățile economice din ramura în care statul deține cota respectivă de acțiuni (cote-părți de proprietate).

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 578 din 15 iunie 2005 cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare conține noi prevederi ce afectează organizarea și funcționarea Ministerului, inclusiv: [5]

- lipsirea ministrului agriculturii de funcția de viceprim-ministru;

- reducerea numărului de viceministri (de la 3 la 2 persoane);

- reducerea componenței Colegiului Ministerului (de la 15 la 12 persoane).

De asemenea, funcțiile și sarcinile Ministerului au fost completate cu prerogative noi ce rezultau din prioritățile și politicile economice de pe agenda Guvernului nou, dar și orientarea de politică externă a țării noastre:

- ajustarea legislației în domeniul agriculturii și industriei alimentare la cerințele Uniunii Europene;

- realizarea prevederilor Programului Național „Satul Moldovenesc” și ale Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei ce țin de domeniul agrar;

- ajustarea complexului zootehnic la ce-

rințele Uniunii Europene prin restructurarea, renovarea și modernizarea acestuia, conform Planului de Acțiuni „Republica Moldova – Uniunea Europeană” etc.;

- promovarea politicii de consolidare a terenurilor agricole prin eforturi proprii sau în comun cu alte autorități, inclusiv cu cele locale etc.

O etapă crucială în transformarea administrației publice centrale de specialitate, în general, dar și a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, în particular, a început odată cu adoptarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1402 din 30 decembrie 2005 „Cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice centrale în Republica Moldova.” [6]

Strategia aprobată presupune reformarea administrației publice centrale prin reorganizarea autorităților administrației publice centrale și optimizarea procesului decizional. Ca rezultat, în cadrul Ministerului au fost înaintate următoarele propuneri de optimizare instituțională a structurii executivului central: oportunitatea creării Agenției sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală, precum și a unității de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor.

În concluzie, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este autoritatea centrală de specialitate abilitată cu dreptul de a implementa politica agricolă și agroalimentară a statului. Organizarea și funcționarea acestuia este, în mare măsură, asemănătoare cu cea a altor ministere, în ceea ce privește organizarea internă, cadrul normativ al activității, conducerea etc. Dat fiind importanța deosebită a agriculturii în statul nostru, Ministerul Agriculturii, odată creat încă în perioada sovietică, nu a mai părăsit sistemul nostru administrativ. Mai mult decât atât, actualmente, observăm o consolidare continuă a funcțiilor Ministerului, care devine în prezent responsabil de noi domenii de importanță deosebită pentru stat – siguranța alimentară, ajustarea politicilor agroalimentare la cerințele comunității europene etc.

BIBLIOGRAFIE

1. Creangă I., *Curs de drept administrativ*. Vol. I, Chișinău, ed. Epigraf, 2003.
2. Legea Republicii Moldova nr. 32 din 28.05.1998 pentru modificarea Legii cu privire la

Guvern, publicată la 18.06.1998, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 054.

3. Legea Republicii Moldova nr. 75 din 18.04.2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern, publicată la 19.04.2001, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 44-45.

4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 541 din 28.06.2001 cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, publicată la 29.06.2001, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 68-71 *(abrogată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 578 din 15.06.05, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 83-85/17.06.05)*.

5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 578 din 15.06.2005 cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, publicată la 17.06.2005, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 83-85 *(abrogată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 793 din 02.12.09, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 174-176/04.12.09)*.

6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1402 din 30.12.2005 „Cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice centrale în Republica Moldova”, publicată la 06.01.2006, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1-4.

Prezentat: 12 noiembrie 2012.

E-mail: virorel.gutu@maia.gov.md